

Simon Jenko: JEPRŠKI UČITELJ

1. AVTOR, NASLOV, ČAS NASTANKA, OBLIKA DELA

Simon Jenko (1835-1869) se je rodil v Podreči na Sorškem polju (občina Kranj). Njegova ostala dela so še: pripoved Tilka, pesmi Obujenke, Zadnji večer, Moje solze in mnoge druge; 1858; pripoved

2. DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS

Slovenija - Jeprca (med Medvodami in Kranjem); čas dogajanja nekaj dni od smrti fajmoštra do učiteljevega pogreba

3. KNJIŽEVNE OSEBE, NJIHOV ZNAČAJ, DRUŽABNI POLOŽAJ, ŽIVLJENSKI NAZOR

Jeprški učitelj - glavni junak v tej pripovedi je učitelj (šolmošter) v vasi Jeprca. Kot književni junak spominja na Akakija Akakijeviča. Učitelj je živel v revščini. Vsak dan se je opil v krčmi krčmarja Cvirnarja. Bedo pa je potešil z igrami na srečo. Ker je bil kot učitelj zelo neresen in je večkrat odpovedal pouk, ga je smrt tamkajšnjega fajmoštra (duhovnika) zelo skrbela. Novi fajmošter bi ga namreč lahko na pobudo župana Mrvca odpustil. Tako se po neuspešnem dobrikanju novemu fajmoštru odloči sposoditi poslednji denar svoje deklice Jere in ga v Kranju staviti. Iznašel naj bi bil neko formulo, po kateri bi dobil glavni dobiček na loteriji. Toda ko je učitelj na poti v Kranj srečal krojača Martinčka, mu je odpihnilo klobuk, v katerem je imel shranjen goldinar. Učitelj je nato skočil v deročo Savo in poskušal ujeti svoj klobuk. Vsi očividci so se mu, ne vedoč, kaj je izgubil, na vse grlo smejali. Po tem dogodku se je učitelju začelo blesti in kmalu zatem je umrl. Tri dni po smrti naj bi pri Mrvcu začelo strašiti; lenuh, hazarder, povzpetnež

Mrvec - ključar jeprške cerkve in pred kratkim izvoljeni župan. Učitelja je videl kot izkoriščevalca in lenuha. V njem je videl krivca, da je tako malo otrok hodilo v šolo. Po smrti fajmoštra na glas izrazi željo, da bi učitelja zamenjali.

Martinček - jeprški krojač. V krčmi v pogovoru z učiteljem izve formulo, kako s pomočjo lune ugotoviš tri zmagovalne številke v zastavljalnici. Med pogovorom se izkaže njegovo neznanje. Učitelju verjame in si izračuna kombinacijo. Nekega dne se vrača iz Kranja, kjer je zastavil denar. Med potjo pa je srečal učitelja. Na mostu, kjer sta se srečala, ga je učitelj podcenjeval, ker je imel drugačne številke od njega. Ob slovesu pa je učitelju odpihnilo klobuk. Po učiteljevi smrti je dobil glavni dobiček na loteriji in postal najpremožnejši farman. V zahvalo učitelju postavi nagrobnik.

Jera - deklica v učiteljevem stanovanju. Za učitelja je skrbela in mu večkrat posodila denar. Tudi zadnjikrat, ko jo je prosil za en goldinar. Obljubljal ji jih je 100, ko zadene na loteriji. Na dan učiteljevega odhoda v Kranj, jo je skrbelo, kje se je zamudil. Ko se je vrnil, ga je negovala vse do prihoda novega fajmoštra in učiteljeve smrti; razumna, skrbna

4. TEMA IN PROBLEM DELA

Jeprški učitelj se ob smrti fajmoštra ustraši za svojo službo. Da ga novi fajmošter Šimen Hruševc ne bi odpustil, se mu začne neuspešno prilizovati, a se ob vaganju knjig v fajmoštrovem stanovanju, z lomljivo nemščino in z vsiljivostjo osmeši. Tako se posveti formuli za loterijski dobiček in zastavi vse, kar je imel on sam in Jera. Po tistem, ko mu je odpihnilo klobuk z denarjem, je učitelj zblaznel in umrl.

5. POSEBNOST V ZGRADBI, JEZIKU TER NAČINU IZRAŽANJA

Pripoved pokriva le 12 strani v Izbranih delih Simona Jenka. Zaznamujejo jo izrazito narečni izrazi (vaga, kembelj, maselj). Snov je vzeta iz kmečkega okolja. Z jeprškim učiteljem je Jenko ustvaril značajsko novelo psihološko-realistične smeri. Zanimivo je, da vse odločilne vloge odigrajo moški z izjemo Jere.

6. OSEBNO RAZUMEVANJE IN VREDNOTENJE DELA

Delo mi predstavlja zanimivo primerjavo z Gogoljevo novelo plašč. Jeprški učitelj je namreč eno redkih del na Slovenskem, ki pripada psihološkemu realizmu. Zelo me je motil sam jezik in prepletanje stavkov.

7. IZBRANI ODLOMEK ALI PRIZOR

Ko je učitelj po dolgem prigovarjanju dekle Jere le izprosil goldinar, se je odpravil v Kranj. Prepričan je bil, da mu je formula pokazala prave številke. Ko je takole zmagoslavno korakal preko mosta, je srečal krojača Martinčka. Tudi on je namreč želel preizkusiti učiteljevo formulo. Ko Martinčkove in učiteljeve številke niso bile iste, je učitelj začel žaliti Martinčka, češ da ne zna računati. Ko sta se razšla, ga je učitelj še enkrat s pomilovanjem pogledal, nato pa mu je veter odpihnil klobuk. Učitelj je s krikom prestrašil Martinčka, krilil je z rokami in stekel v deročo Savo, da bi ujel klobuk in goldinar v njem. Mimoidoči so se učitelju le smejali, saj niso vedeli, kaj je učitelj izgubil.